

Bolestný Kristus, 1951, kvaš, lepenka, 60 x 40 cm

A po bažině, po sluji modrá světélka laškují, 50. léta, uhel, pastel, papír 45 x 57,5 cm

ALÉN KAREL DIVIŠ

1900 – 1956

KRESBY ZACHRÁNĚNÉ JAROMÍREM ZEMINOU

2. 5. – 3. 6. 2018

GALERIE JIŘÍHO JÍLKA, SADY 1. MÁJE, ŠUMPERK

ZAHÁJENÍ VE STŘEDU 2. KVĚTNA V 18.00 HODIN

OTEVŘENO DENNĚ OD 13.00 DO 18.00 HODIN

NA ZAZVONĚNÍ V RECEPCI PENZIONU G

S PODPOROU GRANTU MINISTERSTVA KULTURY A OLOMOUCKÉHO KRAJE

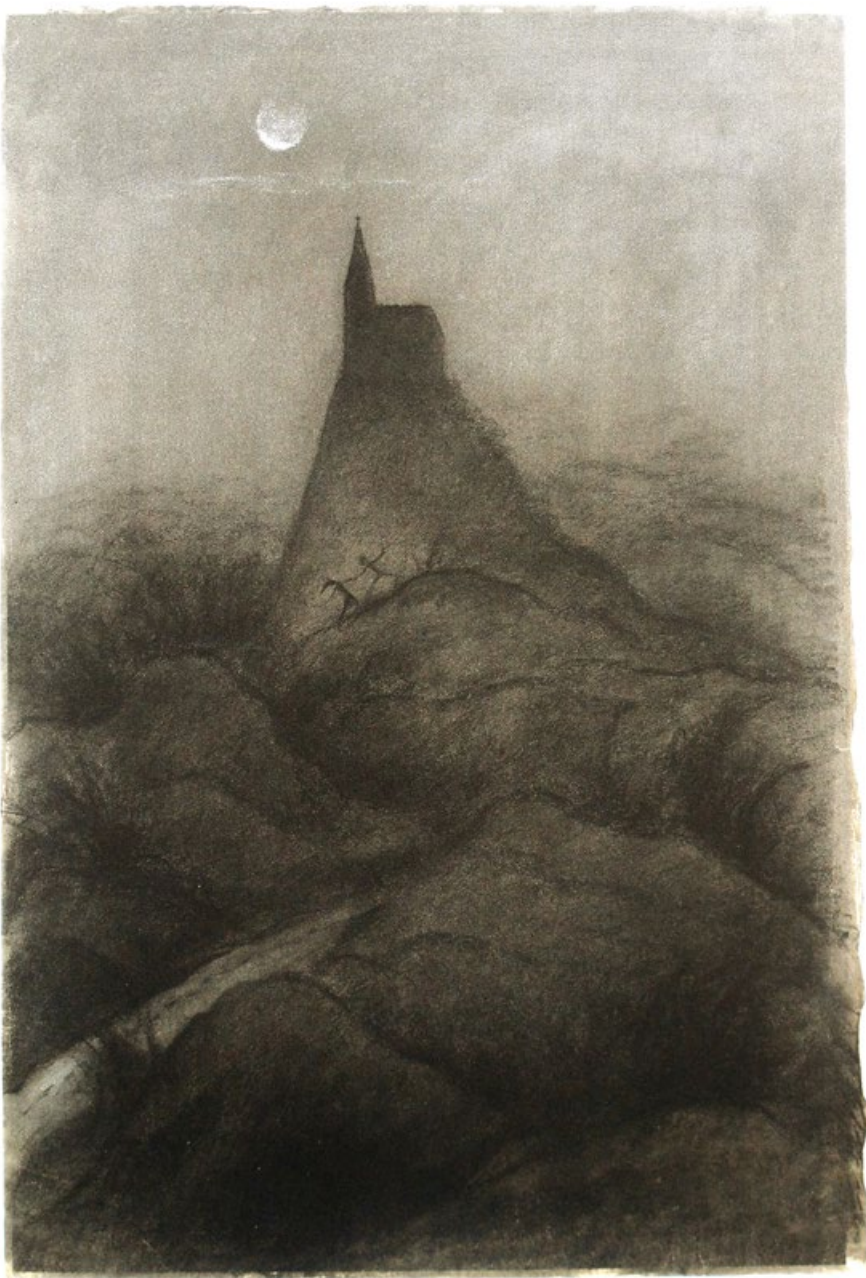

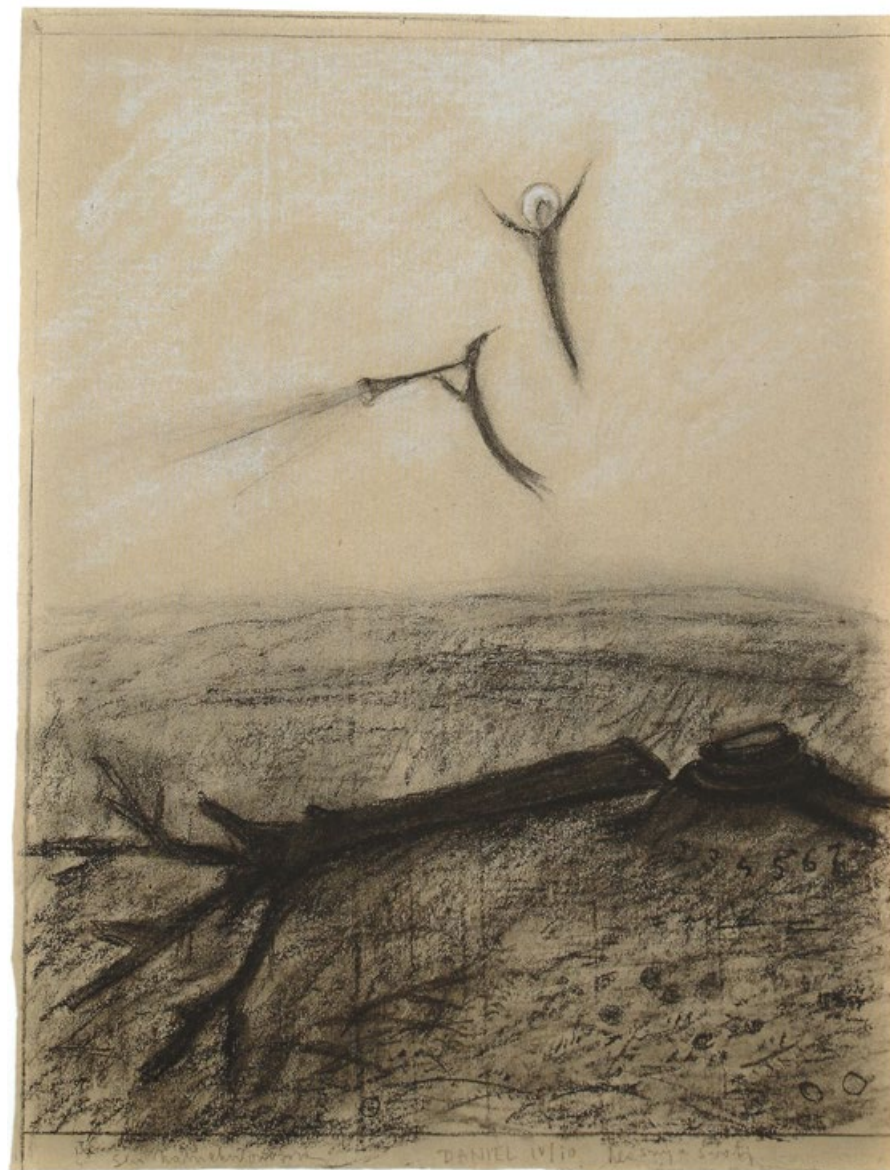
Stráž nad mrtvým, 50. léta, uhel, bílý pastel, papír, 75 x 50 cm

První kniha Mojžišova, Jákobův žebřík, 50. léta, uhel, bílý pastel, papír, 74 x 50 cm

*A byla cesta výšinou, skalami, lesní pustinou, 50. léta, uhel, pastel, papír, 75 x 51 cm
(K. J. Erben, Svatební košile)*

Prorocství Danielovo, Sen Nabuchodonozorův, 50. léta, tuš, uhel, bílý pastel, papír, 49 x 37 cm

Narodil se 26. 4. 1900 v Blatě u Poděbrad, od roku 1911 žil v Praze. Po odborném studiu v letech 1918–1920 a úřednickém zaměstnání se v polovině následující dekády odstěhoval do Paříže, kde ve studiu pokračoval, mimo jiné u Františka Kupky. Zpočátku tvořil pod vlivem kubismu a nefigurativního umění, později se přiklonil k realismu. Maloval i mimo Francii, zejména v severní Africe, a obrazy, jež tam vznikly, roku 1932 v Paříži vystavil.

Po mnichovských událostech byl v roce 1939 spolu s několika jinými českými umělci zatčen a do roku 1941 držen v pařížské věznici La Santé a různých internačních táborech ve Francii, Maroku a na Martiniku. Když se po propuštění usadil v New Yorku, reflektoval své vězeňské zkušenosti malbami, jimiž se osobitě a zcela nezávisle přiblížil k tomu, čím zasáhli do dějin moderního umění Jean Dubuffet a Jean Fautrier.

Z Ameriky se roku 1947 vrátil do Československa a usadil se opět v Praze. Tam napsal vzpomínky na své válečné zážitky a nechal se přemluvit k tomu, aby své malby v roce 1948 a 1949 vystavil. Obě výstavy měly kladný ohlas hlavně mezi mladými umělci. Roku 1952 byla knižně vydána Erbenova balada Svatební košile s Divišovými ilustracemi, pro vládnoucí režim nepřijatelnými, potom až do konce života maloval a kreslil jen pro sebe, inspirován zejména Poeovými fantastickými povídkami a biblí. Tehdejšími kresbami, v nichž jeho umění šerosvitu a temnosvitu dosáhlo vrcholu, zařadil se, tak jako Bohuslav Reynek, mezi nejvýznamnější duchovně zaměřené umělce 20. století. Zemřel na následky válečných útrap 15. 11. 1956 a jeho dílo bylo takřka zapomenuto.

K Divišovým několika přátelům patřili básníci Vladimír Holan a Jaroslav Seifert, malíř František Tichý a sochařka Hedvika Zaorálková, která po jeho smrti věrně pečovala o to, co po sobě zanechal. Na osobitost a hodnotu jeho tvorby ve čtyřicátých letech jako první veřejně upozornili historik umění Jaromír Pečírka a hudební skladatel Bohuslav Martinů. V sedmdesátých letech jsem ji znovuobjevil a začal uvádět v obecnou známost.

Jaromír Zemina.

Co dodat k hlubinným Divišovým kresbám a zasvěceným slovům Jaromíra Zeminy o nich i o něm a nerozmlnit obojí... Alén Diviš je těžko s někým srovnatelný, a přece ho tu v roce 2001 tužkovými kresbami rovnocenně vystřídal bezmála o půl století mladší sochař Lubomír Janečka, snad mu i podobný osudem a shodnou silou výpovědi. Kdosi i chystal, ale už neuskutečnil výstavu jich obou, spolu s básníkem Bohuslavem Reynkem. Ať každý sám, jinak, jindy a jinde, všichni shodují se v duchovně pevné vazbě obsahu a formy. Setkání v jednom prostoru potvrdilo by zjevnou sprízněnost jejich dokonalým souzněním.

Rozhodující vliv na fascinující dílo Aléna Diviše měly i neblahé životní události. Jak dávno napsal Jaromír Zemina v početných textech mu věnovaných, uvěznění v cele v La Santé mělo pro Diviše výrazně očistný účinek. Popsané a pokreslené zdi jeho kobky ho osvobodily. Prolomily zbylé nejistoty, zbavily kresbu i jen stopy zdobnosti a dovedly ji na dřev ryzí čistoty a pravdivosti. Erbenovy balady doprovodil i Jan Zrzavý a jeho Svatební košile jsou cíleně krásné. Divišovy je ale svou strohou syrovostí předčí a slova básně umocňují. A stejně naléhavé jsou jeho další cykly, ponorem až na dno prohloubené. Patří k nim i soubory Vodníka a Vrby z jiné soukromé sbírky, vystavené tu před sedmnácti lety spolu s kresbami k temným příběhům Poeovým. Krajně střídme prostředky: uhel, bílý pastel, někde kvaš nebo tuš a třeba i nahodilý tón a povrch papíru, všechno plně slouží motivu. Nic nechybí ani nepřebývá a výslednou sílu kresby násobí.

V šerosvitu svých biblických vizí snoubí minulost s přítomností, ladí pradávne s živou kresbou v přirozené návaznosti. Tak nadčasově s danou chvílí provázané jsou všechny jeho práce, ať malby nebo kresby, vyhraněné nové a přesto nebo právě proto zároveň s tradicí bytostně spjaté. Jsou výkřikem úzkosti i usmířením, plně soucitné i zraňující, výmluvným tichem prostoupené... a vzácným darem, Jaromírem Zeminou nám zprostředkovaným. Dík za jedinečnou výstavu!

Miroslav Koval